

SOBIRANIA I IMMIGRACIÓ: EL FUTUR IMMEDIAT DE CATALUNYA

Que hi ha en joc amb la immigració estrangera als Països Catalans?

Diego Arcos, president del Casal Argentí a Barcelona

El control de la població i la identitat de la nació

Allò que determina que un país sigui allò que és, que una nació tingui una definició suficient com per a determinar la identitat nacional de les persones que s'hi desenvolupen, no és la terra, ni la natura, ni la seva història. L'element determinant d'una nació és la gent, és el conjunt de persones que construeixen el seu futur d'una manera específica, en sintonia amb la seva pròpia forma de ser, i com a projecció del seu passat.

O sigui, els símbols, la cultura, la llengua, la història, les tradicions, el paisatge, són parts i representacions de la nació..., però la nació és la gent.

«Ser català és una forma de ser humà, és la forma catalana de passar per aquest món.» (Joan F. Mira, 2006).

En aquestes definicions, hi trobem tres referents fonamentals: persona o individu, nació i poble. «Individu», que és un sinònim *d'àtom*, ve del llatí IN DIVI DUO 'impossible de dividir en dos' o, també, «impossible de transformar en dos». No pas per casualitat, nació i poble són utilitzats com a sinònims (malgrat que no ho són). «Nació» deriva del llatí *natio* i d'allí provéneixen paraules com «naixement», «natura», etc. I «poble», deriva de *populus*, població o conjunt d'habitants d'una terra, que comparteixen una llengua, una història i un conjunt d'elements culturals comuns que els individualitzen i els diferencien dels altres pobles i nacions.

Una nació pot viure si es manté unida, fins i tot si no es manté unida físicament en un territori. Tanmateix, una nació pot ser destruïda o anihilada si s'introdueixen divisions al seu si. És a dir, si s'elimina la seva condició d'unitat històrica, si el seu projecte històric de poble resta minvat i, a poc a poc, anul·lat. Aleshores la nació camina cap a la seva pròpia supressió.

D'aquí que la introducció de divisions per dominar i oprimir una nació mitjançant el control de la població sigui una constant que trobem arrelada en la memòria més antiga de la humanitat. Des de Roma, amb la instal·lació dels pretorians a les terres provincials (el mot «província» deriva de *pro vinci* 'espai dels vençuts'), fins als processos de neteja ètnica dels feixistes de l'antiga Iugoslàvia, la manipulació de la població ha estat l'eina per a controlar-la políticament. Els que manegen el projecte històric de la monarquia espanyola ho saben. Un dels instruments que, des de sempre, han usat per destruir una nació ha estat el de fomentar la divisió entre la població dominada. És allò tan repetit per la reina Victoria d'Anglaterra citant la norma romana del *divide et impera*.

És a la llum d'aquest posicionament que pren tot el seu sentit la dita del poema gautxesc argentí, el «Martín Fierro», que diu: *Els germans siguin units, / aquesta és la llei primera, / tinguin unió vertadera a tot hora / perquè si es barallen entre ells / els devoren els de fora*.

En fi, qui controla la població d'una nació pot oprimir-la indefinidament. I la població de Catalunya la controlen, l'oprimeixen, des de Madrid, amb una constància sense fissures. Els últims temps, han realitzat aquest control, d'una manera especial, a través de la reposició de la població catalana amb immigrants (com jo mateix) i de la gestió de la llei d'estrangeria.

Hem arribat al punt que, al meu entendre, el fenomen de la immigració és avui tan important a Catalunya que aquesta es juga la seva mateixa existència, en tant que

nació, en el tractament del tema o de les coordenades que tenen la immigració com a protagonista.

Desplaçats i immigrants

Per saber ben bé de què parlem quan abordem la problemàtica de la immigració, em sembla que cal distingir bé entre el que és un immigrant i el que és un desplaçat.

Un desplaçat és una persona que es veu obligada a canviar de lloc, a canviar de plaça, per a viure, però sense haver de traspasar les fronteres de l'Estat en el qual va néixer. Una persona forçosament desplaçada pateix, individualment i socialment, els greuges i marginacions que la societat dins la qual ha anat a raure acostuma a proporcionar a qui ha hagut d'emprendre el dur camí de la migració. El fet de ser un desplaçat no estalvia a cap ésser humà els patiments de la migració, tot i que un desplaçat no sigui, en bona mesura almenys, un migrant pròpiament dit.

En altres paraules, un desplaçat es manté dintre de l'espai cultural, històric i polític que coneix i en el qual ha estat format i educat. Un andalús o un extremeny arribats a Barcelona als seixanta o setanta, sabien, com els barcelonins, qui era Franco, qui era el príncep (o futur Joan Carles I de Borbó); havien après el valor monetari de les coses amb pessetes; coneixien el calendari cultural i religiós, i, per damunt de tot, se sentien sotmesos a les mateixes regles jurídiques d'un estat determinat, present tant als seus llocs d'origen com a Barcelona. Un desplaçat no havia d'assumir una cultura nova ni unes formes diferents de relacionar-se. Per tant, la reproducció del sistema social, a través de la família i dels llinatges familiars, es mantenia arreu.

En canvi, una persona migrant en el sentit ple de la paraula (a diferència de la desplaçada) és la que ha de traspasar unes fronteres estatals, la que ha d'anar a un àmbit jurídic i polític diferent del que havia experimentat fins aleshores, a un lloc on imperen unes lleis i uns comportaments que no coneixia i on existeix un estatus que el posa en una situació, si més no, desavantatjosa. Qualsevol migrant ha de superar una distància cultural –més petita potser per un argentí que no pas per un magribí o per a un pakistanès, si bé tots aquests últims no se senten tan distants com se'n pot sentir un xinès.

He volgut recordar la distinció entre desplaçat i migrant per posar en relleu que no la podem oblidar a l'hora d'analitzar la situació de cada persona que arriba a Catalunya i s'hi instal·la. Cal precisar, però, el següent: en aquesta anàlisi veurem com, en el cas esmentat suara de l'andalús (o l'extremeny) desplaçat a Barcelona, es donen uns elements que l'aproximen molt a la realitat del migrant. Perquè, si bé podem parlar d'una certa continuïtat (pel fet que el desplaçament es fa dintre d'un mateix estat), hem de reconèixer que existia, objectivament, sobretot els anys seixanta, un desconeixement per part del desplaçat de la llengua, la cultura... de la mateixa identitat col·lectiva de la societat o poble d'acolliment. Amb l'agreujant que aquest aspecte essencial que defineix el poble català, tot i ser determinant, no era tingut gens en compte pels qui governaven l'Estat espanyol.

Els migrants i la continuïtat del projecte històric de la nació receptora

Un xinès instal·lat a Catalunya anirà desenvolupant un procés interior en el qual haurà de reconstruir el seu projecte personal i familiar seguint una dinàmica que va de l'aterratge a la estabilització, passant per l'acomodació. Bona part d'aquest procés es basa en la «re elaboració de la identitat», que és allò de més íntim que es transmet als fills en la educació. La persona migrant *re elabora* la seva identitat original (haurà d'aprendre com s'és xinès a Catalunya); construeix la identitat de migrant (el fet migratori determina la forma de ser del migrant i dels seus fills fins a, segurament, la tercera generació); una identitat, la de migrant, que l'agermana a qualsevol persona que pateix el drama dels «papers», i, per últim, haurà de construir la identitat d'una persona que forma part de la societat que ha escollit per al seu

futur. Aquest xinès hipotètic, a la fi, es considerarà més espanyol que català? Tant li farà una cosa com una altra? Assumirà la identitat catalana amb tot allò que comporta? No són preguntes inútils. Cada una d'elles porta a unes respostes ben determinades i determinants. Només si l'última pregunta obté una resposta positiva, aquesta pot esdevenir una garantia que, en el cas del xinès (o en casos semblants), hi haurà una continuïtat per a la reproducció del projecte de la nació catalana.

Podem imaginar una representació teòrica, en la qual un xinès es troba davant d'una estació de ferrocarrils i ha de triar entre pujar a un tren que porta una bandera espanyola i un altre que porta la senyera. Serà capaç de triar, si aquest xinès no coneix les diferències que representen aquests dos símbols? Hem de partir del supòsit que desconeix les diferències i, per tant, hauríem de plantejar-nos que hem de fer tot el que calgui perquè tingui almenys un coneixement mínim de les diferències dels dos projectes històrics. Perquè, si el xinès o un altre dels migrants puguen al tren de la monarquia espanyola, això determinarà el destí de la població que viu a Catalunya. I, en definitiva, també el destí de Catalunya.

La immigració estrangera com una eina de manipulació social

Una constatació: la immigració actual en territori català, de la qual jo sóc part, està convertint-se en una eina de control de la societat catalana en el marc del projecte que està realitzant la monarquia espanyola a Catalunya.

Dit d'una altra manera: entre les diverses conseqüències que té el fenomen de la migració massiva avui a Catalunya, trobem la substitució, en una quantitat numèricament definitòria, d'una part de la població catalana, la que, de forma natural, reproduïx la cultura i el projecte històric de Catalunya. Aquesta població va sent reemplaçada per immigrants que arriben aquí per buscar un futur que els ha estat robat i destruït a la seva terra d'origen. La població catalana d'origen estranger està sent incorporada al projecte de la monarquia espanyola. Això es fa mitjançant el control centralitzat de les fronteres, de la legislació d'estrangeria, de la creació d'un espai informatiu basat en mitjans de comunicació especials per a immigrants –en la seva totalitat editats en castellà–, a través de la manipulació, a vegades escandalosa, d'entitats o, directament, mitjançant la creació fictícia d'organitzacions finançades i controlades pels partits espanyolistes.

Davant d'aquesta realitat, caldria posar els esforços que siguin necessaris per tal que l'immigrant veiés la necessitat d'incloure el seu projecte personal en el de la societat receptora. Quina és la societat receptora als ulls dels immigrants? A diferència d'altres països «normals», a Catalunya, poden optar, poden decidir si inclouen el seu projecte personal en el de la monarquia o en el dels Països Catalans. Però, saben els immigrants estrangers que tenen l'opció d'escollir el projecte català? No. S'estan ocupant suficientment la gran majoria dels sectors socials catalanistes de captivar, de seduir, de senzillament connectar amb la immigració? No. Hi ha molts catalans que, amb tota naturalitat, els diguin: «Ei! que hi ha opcions diferents, no és l'única opció, ser súbdit del rei d'Espanya! Pots ser català!»?

Amb la immigració, Catalunya s'està jugant la seva existència

Sí; amb els immigrants, Catalunya s'està jugant el seu futur. Ni més ni menys. Els interessos objectius de les persones migrants estan històricament lligats a la sort de la sobirania de Catalunya i a la derrota d'aquells interessos que afavoreixen o es beneficien de la seva opressió.

Amb l'agreujant que, ben sovint, els opressors de Catalunya són també participants de l'opressió i l'espoli que ha foragitat els migrants de casa seva: les multinacionals que faran allò que calgui perquè l'Estat monàrquic s'enforteixi o no trontolli ni per un segon. Són les grans empreses espanyoles, els grups econòmics, amb un pes important dins la Unió Europea i altres àrees del món, que es juguen la seva

existència en el fet que l'Estat monàrquic espanyol continuï sent com és. Són aquestes empreses les que han col·laborat en la destrucció de l'economia i la societat d'on venim els immigrants.

Com actuen els catalanistes enfront d'aquest panorama? En general, els catalanistes estan acovardits, confusos, presos de la por que, si protesten, algú els digui que són xenòfobs. Miren amb un ull aclucat cap als servidors de la Corona, no sigui que algun polític els tracti de racistes, i amb l'altre ull molt obert es fixen en els immigrants, tot pensant, atemorits: «que de fora vindran que de casa et trauran».

I, mentrestant, la població catalana d'origen estranger no para de créixer. D'ací a deu anys, el gruix de la classe popular i treballadora serà estranger. Si Catalunya i els sectors que estan disposats a defensar-la no troben la forma d'establir una aliança per a lluitar pels drets de tothom, potser acabarem de perdre els valors que es van defensar en la llarga i fosca nit de la dictadura i el tèrbol temps de la transició.

Crec que hauríem de tenir ben clars aquests principis i actuar en conseqüència: els drets del nascuts aquí a no viure com a immigrants, sense poder practicar la seva pròpia forma de vida en la seva pròpia terra, i els drets dels que hem decidit voluntàriament de ser catalans i catalanes a viure en igualtat.

Si l'actual divorci entre el món catalanista i el món de la immigració continua, estem perduts. No hi haurà majoria que defensi Catalunya. Els catalans quedaran arraconats, enmig del que resti de la immigració desplaçada de l'Estat espanyol i els immigrants estrangers que hauran escollit ser espanyols.

No deixem que molts d'ells arribin a aquest punt perquè mai van arribar a tenir clar que podien ser catalans!

Diego Arcos

Barcelona, Juliol 2007.